

тився в умного и обаятельного мужчину и, в конечном счете, возглавил единственную в мире «сверхдержаву». Но даже самый большой успех в жизни — и это тоже очень по-американски — воспринимался Клинтон не столько как конечная остановка, сколько как перевалочный пункт на пути к новым задачам. Ибо «американская мечта» ориентирует человека на непрерывное движение вперед, постоянное расширение «фронта», на все новые и новые «пробы», символом чего (в том же кинематографе) выступает дорога, исстари являющаяся метафорой жизненного пути человека.

Наверное, сказанное выглядит тривиально. Но это лишь кажущаяся тривиальность. Правильный учет особенностей биографии лидера — тонкое и сложное дело. Здесь важную роль играет то обстоятельство, что потребности, интересы, настроения конкретного политического деятеля могут не совпадать или даже противоречить умонастроениям его политической силы или даже ближайших соратников, причем противоречить иногда в ущерб его интересам. Отсюда — необходимость поиска тех болезненных психологических синдромов, сглаживание которых позволяет преодолеть возможные трения в команде кандидата, ускорить общее движение к общей цели.

С. Б. Жданенко, кандидат філософських наук, доцент

ЦІННІСНІ ОСНОВИ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

У філософії існує традиція розглядати особистість як стійку систему соціально значущих рис, що характеризують індивіда як члена того чи іншого суспільства або певної спільноти, а також як індивідуального суб'єкта цих рис. Але природа такої стійкості особистості коріниться в її духовному самовизначенні, її духовно-моральній самоідентифікації. Самовизначення власної ідентичності пов'язане з усвідомленням самості людини як інтелектуальної субстанції особистості. Це шлях до життєвих перспектив, що базується на цілях, цінностях та ідеалах індивідуума. Самоідентифікація особистості — це рефлексія нею своєї приналежності до певної спільноти через визначення системи цінностей, культурних норм, зразків поведінки, мови.

Процес самоідентифікації відбувається через опозиції «Я — Інший» та «Свої — Чужі» на різних рівнях, а саме персональному, соціогруповому та соціокультурному. Первинна екзистенційна самовизначеність особистості здійснюється в модусі «Я — Інший», коли персональна самоідентифікація відбувається на основі суб'єктивного визначення людиною своїх індивіду-

альних особливостей, відмінних від інших. При цьому встановлюються межі особистості та межі інших. Людина долає свої межі в бутті з іншими, адже в індивідуальному підході до іншого в міжособистісному спілкуванні виявляються нові соціальні якості особистості порівняно із сукупністю суспільних відносин невиразного індивіда в марксистському розумінні. Розуміння меж іншого дозволяє визначити власні межі особистості. Вихід до іншого необхідний особистості для подолання власних меж. Особистість у своїй свободі виходить за власні межі, вона відкрита світу та суспільству. Відкритість людини світу та суспільству на основі зібраності у власних межах ставить питання про розмежування зібраності самості і відкритості духовному світу як про символічні межі людини, що служить горизонтом відкритого поля постійного самоосмислення.

Складності екзистенційної самоідентифікації сучасної людини описуються постмодерністськими концепціями як втрата самості, як кінець ідентичності сучасної людини. Водночас постмодерністське визнання втрати персональної ідентичності не означає повної неможливості самоідентифікації особистості сучасної людини. Втрачається лише жорстка детермінованість життєвого шляху розвитку особистості. Персональна самоідентичність творчої особистості як прояв самості полягає в постійному розвитку і співпричетності світу, в постійному виході за власні межі буття, у злетах до висот творчого духу, що формує особистість.

Соціогрупова самоідентифікація відбувається внаслідок інтерналізації індивідом своїх соціальних ролей як невід'ємного етапу соціалізації, процесу і результату самоототожнення соціальним суб'єктом себе з певними соціальними групами. Самоідентифікація, як і соціалізація, триває протягом усього життя людини та набуває кризового характеру в періоди нестабільного розвитку суспільства.

Соціокультурна самоідентифікація базується на усвідомленні особистістю своєї приналежності до макросоціальних груп, що сформувалися на основі цінностей, норм та зразків поведінки протягом тривалого соціокультурного розвитку. До таких груп належать етноси, конфесійні, цивілізаційні, регіональні спільноти, громадяни однієї країни. Вона відбувається в опозиційному полі «Свої – Чужі». Априорною підставою модусу «свої» є архетипи, тобто ціннісна матриця, котра засвоюється нереклексивно, але яка багато в чому визначає ціннісні орієнтири особистості. Архетипи, за Юнгом, являють собою формальні зразки поведінки або символічні зразки, на підставі яких оформлюються конкретні, наповнені змістом, образи, що відповідають у реальному житті стереотипам свідомої діяльності людини. Архетипи діють у людині інстинктивно. Архетипічні мотиви беруть свій

початок від архетипічних образів у людському розумі, котрі передаються не тільки через традиції, але й також за допомогою спадковості, адже найскладніші архетипічні зразки можуть відновлюватись без будь-якої традиції.

Проблема соціокультурної самоідентифікації особистості полягає в усвідомленому прийнятті нею культурних норм та зразків поведінки, системи домінуючих цінностей і мови, створенні свого «Я» з позиції тих культурних характеристик, які прийняті в даному суспільстві, у проявленні лояльності до них, у самоототожненні себе саме з цими культурними зразками, що маркують не тільки суспільство, але й саму цю особистість. Система цінностей, будучи консолідуючою силою всередині спільноти, водночас позбавляє людину критичного ставлення до оточення, адже «свої» як «близькі» підсвідомо ідеалізуються, особливо у порівнянні з «чужими». Це відбувається тому, що система цінностей та зразків поведінки початково засвоюється людиною дорефлексивно в процесі соціалізації шляхом виховання і навіть подальше свідоме прийняття їх як власних не змінює позитивного ставлення до них. Саме причетність до «своїх» стабілізує особистість, вносить у її життя визначеність та впевненість. У сучасному світі пріоритет соціокультурної самоідентифікації є необхідною умовою ефективного розвитку соціуму.

Проблема самоідентифікації особистості набуває особливої актуальності в умовах зростаючої інформатизації та глобалізації суспільних процесів. Пошук ідентичності і її збереження є необхідним фундаментом для становлення та перспективного розвитку й окремої особистості, і суспільства в цілому. У наш час процес самоідентифікації ускладнюється прискореною технологізацією та створенням нових сфер діяльності людини (зокрема, Інтернету), вплив яких потребує уважного вивчення.

В. Я. Зимогляд, кандидат філософських наук, доцент

РЕГІОНАЛЬНЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: СТАН, ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ Й РОЗВИТКУ

Стратегічним курсом сучасної політики України є інтеграція до європейського співтовариства, що передбачає здійснення суттєвих інституційних змін, децентралізації влади, вдосконалення системи місцевого і регіонального самоврядування, забезпечення функцій публічної влади на регіональному рівні, співвіднесення національного законодавства відповідно до сучасних європейських стандартів. Модель сучасного державного устрою